

Írok, tehát uralkodok!

Kiszállni tudni kell

Diószegi-Horváth Nóra

A diktátor is ember. Ó, pardon, dehogyan, ezt maximum ő állíthatja tréfálkozva! Mindenesetre a fáradságos hatalomgyakorlás közben ír, olvas: leírja, pontosabban lediktálja, miért is gyógyír ő a világ számára, és örömmel választ olvasmányt elődei írásai közül. Mi, követői vagy ellenlábásai pedig örömmel vagy szörnyülködve olvassuk őket, módszereiket útban a csúcs felé.

létezik Braille-változata is, és héberre is lefordították. Nála csak a kínai kommunista vezető, Mao Ce-tung Kis Vörös Könyvecskéje felkapottabb a közelmúlt népszerűjei által jegyzett vagy nekik tulajdonított (programadó) írások közül. Az évtizedekig „befagyasztott”, de tavaly novemberben újra megjelentetett idézetgyűjtemény a Biblia után minden idők egyik legnagyobb példányszámú kiadott könyve (1966–76 között egymilliárd példány csak Kínában), Agatha Christie detektívregényeivel és Shakespeare drámáival közel egálban.

Ma már talán kevésbé olvasott, de jelezve egykori erejét, persze magyarul is hozzáférhető Moammer al-Kadhafi, Líbia egykori urának Zöld könyve (1975). Ebben a diktátor politikai és társadalmi nézeteit foglalja össze, kitérve a kormányzás mikéntjére is – e téren így „kapcsolatot teremt” Machiavelli A fejedelem című (1513/32) művén keresztül a középkori királytűkrökkel. Leírja a hatalom megszerzésére és megtartására vonatkozó technikákat, morális megfontolásokat. A fentiek ismertségéhez talán nem fogható, de kinek-kinek meghatározó lehetett kora és lakhelye szerint még a Duce (A fasizmus doktrínája), Sztálin (Összes művei), netán Fidel Castro vagy Ceaușescu (gyűjteményes beszédei), akár Pol Pot (korai esszéi) vonatkozó munkássága.

(horner)

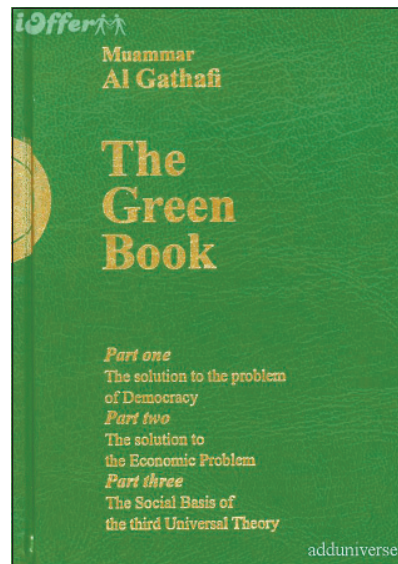
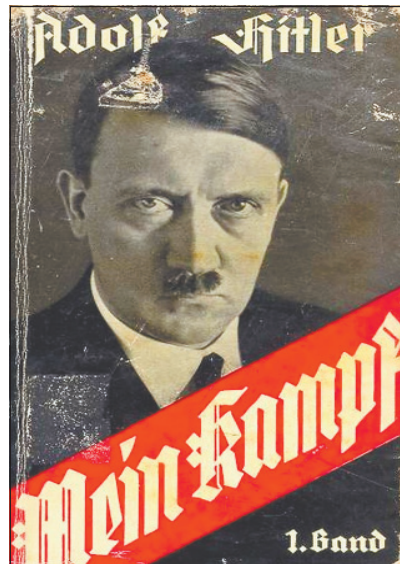
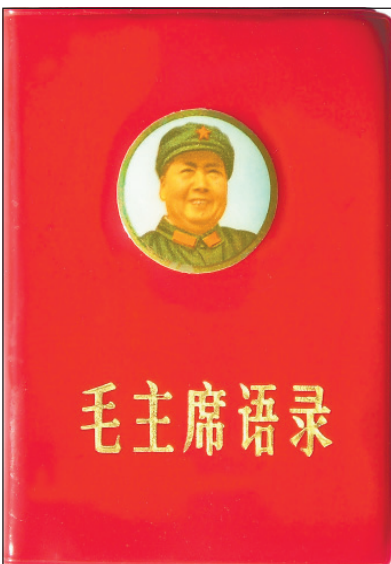
A világ legegyszerűbb dolgának tűnik elérni a diktátori pozíciót, ha az ember a kezébe veszi Mikal Hem útmutatóját, a Kezdő diktátorok könyvét: „Ahhoz, hogy diktátor lehessen belőled, egy dolgot nyilvánvalóan el kell érned: hatalomra kell jutnod valamely országban” – szól a jó tanács. Szerencsére Hem nem áll meg az ilyen, kissé általános megállapításoknál, hanem egészen pontosan elmagyarázza, hol érdemes államcsínyt bevetni, hol elég megbundázni a választásokat, és milyen előnyökkel és hátrányokkal jár, ha az ember despota család sarjaként ül bele a tutiba. És azt is megmutatja, hogy a mások vérén, veritékén és könnyein át vezető út miért éri meg a fáradságot. „Az egyik legszórakoztatóbb dolog, amit diktátorként megtehetsz, például az, hogy különös törvényeket hozol, amelyeket az alattvalóidnak be kell tartaniuk.” És hát lássuk be, egy diktátor bármi lehet a saját országában: ünnepezt író, élő istenség vagy éppen alfahím, akinek rajongótáborra biztosított.

A politikai szatíra nehéz műfaj. Nem egyszerű megtalálni a kellő hangsúlyokat és könnyű belefutni az öncélú, semmitmondó okoskodásokba. Mikal Hem nagyjából sikerrel veszi ezeket az akadályokat, és bár a kötet néhol felesleges köröket fut, alapjában véve jól és izléselesen tárlja a diktatúrák kialakulásának és fennmaradásának okait, miközben viszonylag tág mértékben dolgozva, könnyen emészthető formában tárlja a borzalmakat. Nyilván ambivalens érzéseket kelt az emberben, amikor a szórakoztató történelem keretei közé szorítva kell nevetnie kiontott beleken és milliók szenvedéseire, a műfaj azonban megengedi ezt a fajta ambivalenciát. Bár a kötet sok újdonságot nem tud mutatni, mindenképpen imponáns a névsor (Kadhafitól Duvalierig, Bokassától Mobutuig, természetesen a legnagyobbakat sem kihagyva), rengeteg érdekes adat (félíg vagy egészen) elhallgatott történelmi tény és néhány igazán elképesztő történet teszi olvasmányossá és egyben tanulságossá a leendő diktátorok eme kiskatéját.

Mikal Hem:
Kezdő diktátorok kézikönyve

Ford. Petrikovics Edit
Budapest,
Typotex Kiadó, 2013.
256 o.

A szürke ötven árnyalata és a Mein Kampf – hogyan is lenne közös nevezőjük? Ám van, aki úgy véli, jelenkori népszerűségük sokat köszönhet a hozzáférhetőségük mikéntjének, nevezetesen, hogy e-könyvként könnyen és gyorsan birtokba vehetjük őket, ráadásul nem kell különösebben magyarázkodnunk

mások előtt érdeklődésünk irányultságáról. Január elején az Elite Minds kiadó piacra dobta az Amazonon a későbbi Führer hitvallását, a náci ideológia bibliáját – a 99 centes ár sokakat vásárlásra ösztönzött. Be is járta a világsajtót a hirtelennek gondolt népszerűség híre, majd később az a tudósítás,

mely médiahekkrokról adott tájékoztatást. Viszont a rekordletöltésekről szóló híradás önbeteljesítő jóslattá vált, tényleg nagyon sok fogyott a sátáni bibliából.

Hitler először 1925-ben kiadott kötete egyébként is nagyon kelendő világszerte, Indiában, Bangladesben, Törökországban különösen keresett, de

Tragikomikus diktátorok

- Charlie Chaplin 1941-ben bemutatott A diktátor című filmjében Hitler karikatúrája által ítéli el az önkényuralmi örületet.
- Sacha Baron Cohen 2012-es A diktátor című vígjátékának főhőse a fiktív arab állam, Wadiya diktátora, Aladeen admirális generális, aki az Egyesült Államokba utazva mutat görbe tükröt nemcsak a közel-keleti diktatúráknak, de a demokratikusnak beállított rendszereknek is (képünkön). A filmet Kim Dzsong Ilnek, Észak-Korea diktátorának ajánlották.
- A leghíresebb fiktív diktátorok között említik az Állatfarm Napóleont és – szintén Orwelltől – az 1984 Nagy Testvére mellett a Star Wars Császárat.
- Erich Kästner A diktátorok iskolája című (1956) szatirikus komédiájában nemcsak a teljhatalmú politikai vezetők lecserehlhetőségét, behelyettesíthetőségét figurázza ki, de az uralmuk alá hajtott alattvalók önkéntes/önkéntelen lelki torzulásait is meszesemenőig bemutatja.

FOTÓ: PROFIMEDIA-RED DOT